

Sygn. akt I ACa 681/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Zofia Kawińska-Szwed
Sędziowie :	SA Joanna Kurpierz (spr.) SO del. Gabriela Ott
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2013 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa K. N. i S. N.

przeciwko Skarbowi Państwa - Prezydentowi Miasta(...)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 845/11

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) zasądza od pozwanego na rzecz powoda S. N. 22500 (dwadzieścia dwa tysiące pięćset) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 25 listopada 2011 roku,

b) zasądza od pozwanego na rzecz powoda K. N. 7500 (siedem tysięcy pięćset) złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 25 listopada 2011 roku,

c) w pozostałej części powództwo oddala,

d) nie obciąża powodów kosztami procesu,

e) odstępuje od obciążania powodów nieuiszczoną częścią kosztów sądowych;

2) w pozostałym zakresie apelację oddala;

3) nie obciąża powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 681/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy:

1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda S. N. kwotę 91.200 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 listopada 2011r.;
2. zasądził od pozwanego na rzecz powoda K. N. kwotę 30.400 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 listopada 2011r.;
3. zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 1.675 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych i kwotę 3.617zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
4. w pozostałej części powództwo oddalił.

Powodowie W. N. i S. N. pozwem z dnia 25 listopada 2011r. wnieśli o zasądzenie na ich rzecz solidarnie od pozwanego Skarbu Państwa – Prezydenta Miasta (...) kwoty 133.150 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Jako podstawę prawną swojego żądania odszkodowania za szkodę wyrządzoną wydaniem decyzji niezgodnej z prawem, powodowie wskazali art. 417 §2 kc oraz wyjaśnili, że jego wysokość została obliczona po pomnożeniu $2.263m^{(2)}$ przez wartość rynkową $1m^{(2)}$ gruntu to jest 50 zł możliwą do uzyskania w przypadku sprzedaży gruntu po uprzednim dokonaniu zmiany jego przeznaczenia z rolnego na cele budowlane. Jednocześnie podnieśli, że takie założenie nie jest bezpodstawne, gdyż przeznaczenie działek sąsiednich o numerach (...) i (...) zostało zmienione, zaś w dniu 9 maja 2011r. w odniesieniu do działki nr (...) została wydana decyzja o warunkach zabudowy.

Postanowieniem z dnia 24 września 2012r. na mocy art. 174 § 1 pkt 1 kpc zawieszono postępowanie w stosunku do powódki W. N. oraz podjęto je z udziałem następców prawnych zmarłej, a to S. N. i K. N. (k.- 183).

Powodowie S. N. i K. N. pismem procesowym z dnia 22 sierpnia 2012r. rozszerzyli żądanie pozwu do kwoty 144.100 zł i wnieśli o zasądzenie od pozwanego na rzecz:

- powoda S. N. kwoty 108.075 zł z ustawowymi odsetkami od

kwoty 99.862,50 zł od dnia 25 listopada 2011r., a od kwoty 8.212,50 zł od

dnia wniesienia tego pisma;

- powoda K. N. kwoty 36.025 zł z ustawowymi odsetkami od

kwoty 33.287,50 zł od dnia 25 listopada 2011r., a od kwoty 2.737,50 zł od

dnia wniesienia tego pisma (k.- 172 – 175 i 287).

Pozwany w piśmie procesowym z dnia 30 stycznia 2013r., kwestionując powództwo co do zasady w całości, wniósł o ustalenie wysokości odszkodowania w kwocie 30.000 zł, ale tylko w przypadku uznania przez Sąd, że spełniły się przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Nie jest sporne, że powodowie S. i W. małżonkowie N. mocą aktu własności ziemi z dnia 2 maja 1974r. stali się z mocy samego prawa współwłaścicielami nieruchomości składającej się między innymi z działki nr (...) o łącznej powierzchni 12,6387ha położonej w B. powiat B..

Prezydent Miasta (...) decyzją z dnia 8 maja 1979r. na podstawie art.53 ustawy z dnia 27 października 1977r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin, orzekł o przejęciu na własność Państwa części gospodarstwa stanowiącego własność powodów, składającego się między innymi z działki nr (...) o łącznej powierzchni 2,3663ha, położonego w D. obręb B.. Jednocześnie ustalił spłatę za przejętą nieruchomość w wysokości 44.330,90st.zł płatną w ratach miesięcznych do 5.000 st. zł.

Według powodów, nie występowali oni z wnioskiem o wykup ich nieruchomości i nie otrzymali jakiegokolwiek spłaty za jej przejęcie przez Państwo, a od decyzji, choć uważali ją za bezprawną nie wnieśli odwołania z obawy przed ewentualnymi szykanami.

Prezydent Miasta (...) postanowieniem z 30 grudnia 1981r. z urzędu wznowił postępowanie w sprawie zakończonej decyzją Prezydenta Miasta (...) z dnia 8 maja 1979r.

Wniosek powodów z dnia 9 kwietnia 2008r. o stwierdzenie nieważności decyzji Prezydenta Miasta (...) z dnia 8 maja 1979r., mocą postanowienia Wojewody (...) z dnia 8 maja 2008r. został przekazany według właściwości do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Decyzją z dnia 12 lutego 2010r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi odmówił stwierdzenia nieważności decyzji Prezydenta Miasta (...) z dnia 8 maja 1979r. W wyniku wniosku powodów o ponowne rozpatrzenie sprawy, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi decyzją z dnia 7 września 2010r. stwierdził nieważność decyzji Prezydenta Miasta (...) z dnia 8 maja 1979r. w części dotyczącej działek o powierzchni 12.3724ha poza działką nr (...) o powierzchni 0,2663ha oraz stwierdził, że decyzja ta w stosunku do tej działki została wydana z naruszeniem prawa i odmówił stwierdzenia jej nieważności w tej części z uwagi na fakt, iż wystąpiły nieodwracalne skutki prawne (działka nr (...) o powierzchni 0,2663ha stanowi własność osoby fizycznej). Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 26 stycznia 2011r. oddalił skargę powodów na powyższą decyzję.

Dnia 12 kwietnia 2002r. mocą umowy notarialnej, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa sprzedała osobie fizycznej między innymi działkę nr (...) o powierzchni 2.663m⁽²⁾, która wówczas zgodnie z obowiązującym planem ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta D. leżała w części na terenie ulicy zbiorczej obszarowej – adaptacja ciągu ulic: (...) – (...) – (...), a w części na terenach upraw polowych. Z umowy tej wynika, że działkę tę oraz działkę nr (...) o powierzchni 9.678m⁽²⁾ leżącą na terenie łąk sprzedano za cenę 15.860zł, co daje 1,29zł za 1m⁽²⁾.

Dnia 9 lipca 2010r. mocą umowy notarialnej, powód S. N. i jego żona sprzedali Gminie D. działkę nr (...) o powierzchni 68m² położoną w D. obręb B. przy ul. (...) stanowiącą użytki rolne zabudowane za cenę 3.400 zł, co daje 50 zł za 1m².

Dnia 9 maja 2011r. Prezydent Miasta (...) dla działki nr (...) sąsiadującej z działką nr (...), wydał decyzję o warunkach zabudowy, gdyż już wcześniej przeznaczenie tej działki oraz działki nr (...) zostało zmienione na budowlane.

Powołany w niniejszej sprawie biegły sądowy – rzeczoznawca majątkowy A. C. w opinii z dnia 25 czerwca 2012r. wartość rynkową nieruchomości działki nr (...) o powierzchni 2.663m², dla której brak jest aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego, zlokalizowanej w strefie zabudowy mieszkaniowej o niskiej intensywności, sąsiadującej bezpośrednio z zabudową mieszkaniową oraz z terenami rolnymi, sukcesywnie przeznaczanymi pod zabudowę mieszkaniową - przy założeniu, że działka ta posiada charakter budowlany tak jak działka sąsiednia nr (...), oszacowała na kwotę 144.100 zł.

W uzupełnieniu powyższej opinii, w celu wyjaśnienia zarzutów pozwanego, biegła wskazała, że zakradł się w niej błąd obliczeniowy, a prawidłowo obliczona wartość rynkowa nieruchomości wynosi 121.600 zł (k.- 191 – 193).

W opinii uzupełniającej z dnia 11 stycznia 2013r. biegła sądowa A. C. wartość rynkową nieruchomości działki nr (...) o powierzchni 2.663m² przy założeniu, że posiada ona charakter rolny, oszacowała na kwotę 30.000zł (k.- 235 – 244).

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zasługiwało na uwzględnienie w znacznej części.

W dniu 1 września 2004r. weszła w życie ustawa z dnia 17 czerwca 2004r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692 - dalej: "ustawa nowelizacyjna"), która dokonała istotnych zmian m.in. w zakresie odpowiedzialności deliktowej Skarbu Państwa, wynikającej z wydania wadliwych orzeczeń i decyzji administracyjnych. W wyniku tej nowelizacji, z dniem 1 września 2004r. uchylony został art. 160 kpa, a odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone wydaniem nieważnej lub niezgodnej z prawem decyzji administracyjnej uregulowana została w art. 417¹ § 2kc. Od chwili wejścia w życie omawianej nowelizacji o odszkodowaniu należnym za szkodę wyrządzoną wydaniem takiej decyzji orzekają sądy powszechne, bez konieczności uprzedniego wyczerpania przez poszkodowanego trybu postępowania administracyjnego przewidzianego w art. 160 kpa, którego konsekwencją była czasowa niedopuszczalność drogi sądowej.

Kwestie międzyczasowe omawianej nowelizacji uregulowane zostały w art. 5 ustawy nowelizacyjnej. Stanowi on, że do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy (przed dniem 1 września 2004r.) stosuje się przepisy dotychczasowe (w tym art. 160 kpa), w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy.

Zarówno na gruncie art. 160 kpa, jak i na gruncie art. 417¹ § 2 kc warunkiem dochodzenia roszczeń odszkodowawczych jest wydanie ostatecznej decyzji administracyjnej nieważnej lub niezgodnej z prawem, wystąpienie szkody w wyniku jej wydania oraz wydanie ostatecznej decyzji nadzorczej stwierdzającej niezgodność z prawem lub nieważność decyzji wywołującej szkodę. Uprawomocnienie się decyzji nadzorczej jest, więc decydującym "zdarzeniem prawnym" z punktu widzenia art. 5 ustawy nowelizacyjnej. Jeżeli uprawomocnienie się tej decyzji nastąpiło przed dniem 1 września 2004r., to zgodnie z tą normą, stosuje się przepisy dawne, a jeżeli po tym dniu, przepisy nowe. W konsekwencji, zatem w sprawie o odszkodowanie za szkodę poniesioną na skutek wydania przed dniem 1 września 2004r. decyzji administracyjnej, której nieważność została stwierdzona ostateczną decyzją administracyjną po tym dniu, nie zachodzi przejściowa niedopuszczalność drogi sądowej, która od razu jest otwarta.

W rozpatrywanej sprawie wadliwą decyzję w imieniu Skarbu Państwa wydał Prezydent Miasta (...), a ostateczną decyzję nadzorczą Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi w dniu 7 września 2010r. W ocenie Sądu I Instancji ma w niej zastosowanie przepis art. 417⁽¹⁾ § 2 kc.

Poza sporem jest, że Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi decyzją z dnia 7 września 2010r. stwierdził, że decyzja Prezydenta Miasta (...) z dnia 8 maja 1979r. w stosunku do działki nr (...) o powierzchni 0,2663ha została wydana z naruszeniem prawa i odmówił stwierdzenia jej nieważności w tej części z uwagi na fakt, iż wystąpiły nieodwracalne skutki prawne (działka ta stanowi własność osoby fizycznej). W ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że powodowie w wyniku wydania wadliwej decyzji administracyjnej ponieśli szkodę, skoro bez żadnej spłaty pozbawiono ich własności nieruchomości. A zatem w rozpatrywanej sprawie zostały spełnione łącznie wszystkie przesłanki odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa, o których mowa w art. 417⁽¹⁾ § 2 kc.

Zgodnie z art. 363 § 2 kc: jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

W niniejszej sprawie nie było takich szczególnych okoliczności, a zwłaszcza nie powoływali się na nie powodowie.

Wartość rynkowa nieruchomości według jej stanu na dzień 8 maja 1979r. i cen aktualnych została oszacowana przez biegłego sądowego w dwóch wariantach na kwotę:

- 121.600 zł przy założeniu, że posiada ona charakter budowlany;
- 30.000 zł przy założeniu, że posiada ona charakter rolny.

Zdaniem Sądu Okręgowego skoro wysokość odszkodowania winna wyrównywać różnicę pomiędzy obecnym stanem majątkowym poszkodowanego a tym stanem, jaki by istniał, gdyby nie nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę, tj.

hipotetycznym, to w ocenie Sądu, powodom należy się odszkodowanie w łącznej kwocie 121.600 zł. Za przekonywujące w tej mierze uznał, bowiem wyjaśnienie biegłej sądowej zawarte w opinii uzupełniającej.

W tym stanie rzeczy i mając na uwadze notarialny akt poświadczenia dziedziczenia z dnia 9 sierpnia 2012r. zasądzono od pozwanego na rzecz powoda S. N. kwotę 91.200zł (3/4), a na rzecz powoda K. N. kwotę 30.400zł (1/4). W obydwóch przypadkach z ustawowymi odsetkami na mocy art.481 § 1 i 2 kc w zw. z art.455 kc od dnia 25 listopada 2011r. to jest od dnia wniesienia pozwu, gdyż przed jego wniesieniem, powodowie pismem z dnia 26 września 2011r. wezwali pozwanego do zapłaty w terminie do dnia 10 października 2011r. A zatem, już po tej dacie ich roszczenie stało się wymagalne. W pozostałej części powództwo oddalono jako nie wykazane i wygórowane.

Orzeczenie o kosztach procesu uzasadniono w oparciu o art. 100 kpc.

Apelację od opisanego orzeczenia wniósł pozwany, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił.

Naruszenie przepisów prawa materialnego tj.

1) przepisu art. 160 kpa w brzmieniu sprzed 1 września 2004 r. poprzez jego niezastosowanie i oparcie odpowiedzialności Skarbu Państwa na podstawie art. 417¹ § 2 kpc.,

2) przepisu art. 361 § 1 kc w zw. z art. 172 § 1 i 2 kc poprzez przyjęcie, że pomiędzy decyzją (źródłem szkody) Prezydenta Miasta (...) z dnia 8 maja 1979 r. (sygn. (...)) a zdarzeniem wskazywanym przez powodów jako szkoda (utrata prawa własności nieruchomości) istnieje adekwatny związek przyczynowy, podczas gdy po stronie powodów nie wystąpiła szkoda, ponieważ własność przedmiotowej nieruchomości nabyli przez zasiedzenie,

3) naruszenie normy prawa materialnego - art. 154 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. (Dz.U. Nr 115, poz. 741, dalej powoływanej jako: „ugn.”) w zw. z art. 363 § 2 kc. poprzez przyjęcie, że przedmiotowa nieruchomość miała charakter budowlany, podczas gdy z załączonego do opinii uzupełniającej z dnia 11 stycznia 2013 r. zaświadczenia Prezydenta Miasta (...) z dnia 26 listopada 2012 r. wynika wprost, że w momencie zaistnienia szkody, przedmiotowa nieruchomość to tereny łąk i pastwisk,

4) art. 361 § 2 kc w zw. z art 160 § 1 i § 2 kpa przez niewłaściwe zastosowanie wyrażające się w naruszeniu kompensacyjnej funkcji zasądzonego od pozwanego odszkodowania, poprzez ustalenie odszkodowania za „szkodę rzeczywistą” poprzez polegającą na utracie nieruchomości według obecnego stanu tej nieruchomości, zamiast według stanu z daty jej przejęcia,

5) art. 363 § 2 kc, art. 4 pkt 17 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997r. gospodarce nieruchomościami w zw. z § 52 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego (Dz. U. nr 207, poz. 2109 ze zm) przez ich błędną wykładnię i przyjęcie, iż ocena stanu przedmiotu wyceny według oznaczonej daty dla potrzeb orzekania o odszkodowaniu nie zakłada konieczności uwzględnienia przeznaczenia nieruchomości z tej daty,

6) art. 481 § 1 kc., art. 455 kc. i art. 363§2 kc. przez ich niewłaściwe zastosowanie w następstwie przyznania odsetek ustawowych od stwierdzonego wyrokiem odszkodowania od dnia 25 listopada 2011 r. od kwoty 121 600 złotych, nie zaś od daty wyrokowania tj. 23 kwietnia 2013 r.

Wniósł zatem o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 23 kwietnia 2013 r., sygn. akt I C 845/11 i oddalenie powództwa w całości,

2) zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz Skarbu Państwa- Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem I i II instancji, według norm przepisanych;

ewentualnie

3) uchylenie przedmiotowego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie Sądowi Okręgowemu w Katowicach sprawy do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Powodowie wnieśli o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja musiała odnieść pożądany dla odwołującego skutek w sytuacji, gdy Sąd Okręgowy z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego wyciągnął błędne wnioski, co do tego że podstawą ustalenia odszkodowania powinna być wartość nieruchomości przy założeniu, że posiada ona charakter budowlany.

Ustalenia faktyczne zostały oparte w całości na okolicznościach bezspornych pomiędzy stronami i nie są kwestionowane w apelacji. Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w zakresie dokonanych ustaleń jest logiczny i wzajemnie spójny, zaś informacje zawarte w poszczególnych źródłach dowodowych nawzajem się uzupełniają i potwierdzają, a jako takie są w pełni wiarygodne. Z tych też względów Sąd Odwoławczy przyjął za własne ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji.

Nie można podzielić zarzutu skarżącego, że powodowie nie doznali szkody, bowiem nabyli przez zasiedzenie własność nieruchomości objętej pozwem o odszkodowanie.

Pozwany powołuje się w apelacji na nowy fakt, który mógł być powołany już przed Sądem I Instancji, dlatego należy go pominąć (art. 381 kpc). Rzeczywiście, powód S. N. oświadczył do protokołu rozprawy w dniu 29 marca 2012 r., że całe życie działkę nr (...) wykorzystywał jako rolniczą, że jeszcze teraz ją uprawia, bo nie wiedział że „nie jest jego”. Korzystał z działki przez ostatnie 30 lat. Oświadczenie to (k. 117 verte) nie stanowi jednak dowodu w sprawie, nie zostało złożone jako zeznanie strony, z wymogami przewidzianymi w art. 304 kpc. Brak w aktach sprawy jakiegokolwiek materiału dowodowego, by na jego podstawie ustalić, że doszło do zasiedzenia nieruchomości przez powodów. Wobec braku zarzutu, który podniesiono dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, w tym kierunku nie prowadzono przed Sądem I Instancji żadnego postępowania dowodowego.

Trafnie zarzuca skarżący, że Sąd I Instancji zastosował błędną podstawę prawną, wskazując że jest nią art. 417¹ § 2 kc. Trzeba jednak przyznać, że w powyższej materii istniały wątpliwości oraz pewne rozbieżności w orzecznictwie. Zostały one jednak ostatecznie wyjaśnione przez Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10 (Biul. SN 2011, nr 3, s. 12), w której przyjęto, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a.

Sąd I Instancji słusznie zauważył, cytując za Sądem Najwyższym, że nawet na gruncie art. 160 kpa, stosowanym w oparciu o art. 5 ustawy zmieniającej kodeks cywilny z dnia 1 września 2004 r. (Dz.U. nr 162 poz. 1692), nie zachodzi przejściowa niedopuszczalność drogi sądowej, która jest od razu otwarta. Warunkiem dochodzenia odszkodowania jest wydanie ostatecznej decyzji nieważnej lub niezgodnej z prawem, wystąpienie szkody w wyniku jej wydania oraz wydanie ostatecznej decyzji nadzorczej stwierdzającej niezgodność z prawem lub nieważność decyzji. Przesłanki te zostały spełnione w niniejszej sprawie, a zatem powodom co do zasady przysługuje odszkodowanie.

Pogląd, że do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1 września 2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 § k.p.a. stwierdzono po tym dniu, ma zastosowanie art. 160 § 1, 2, 3 i 6 k.p.a. stał się już ugruntowany w orzecznictwie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2011 r., sygn. I CSK 576/09, LEX 1050451), a pogląd ten Sąd Apelacyjny rozpoznający niniejszą apelację

w pełni podziela. Podzielić należy też pogląd, że w sytuacji gdy ostateczna wadliwa decyzja została wydana przed wejściem w życie Konstytucji RP, odszkodowanie należne na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje utraconych korzyści, a należy się jedynie za „szkodę rzeczywistą”. Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie, skoro ostateczna wadliwa decyzja wydana została w 1979 roku, a Konstytucja RP weszła w życie w roku 1997.

Za zasadne uznać należy zarzuty pozwanego Skarbu Państwa, że w sposób niewłaściwy ustalono wysokość odszkodowania, przyjmując błędne założenie, że działka, która w chwili wydania wadliwej decyzji (zaistnienia szkody) była nieruchomością rolną (i jest nią nadal), została przekształcona w działkę budowlaną, a zatem szkodą powodów jest strata wartości działki budowlanej. Naruszono w ten sposób przepisy art. 361 § 1 kc i 363 § 1 kc. Nie ulega wątpliwości, że sporna działka nr (...) według stanu na dzień 8 maja 1979 r. była terenem łąk i pastwisk (zaświadczenie Prezydenta Miasta (...) z 26.11.2012 r. k.245). Przedmiotowa nieruchomość wykorzystywana była jako rolna, zresztą nadal w ten sposób jest wykorzystywana, co powodowie przyznają. Brak było podstaw do uwzględnienia przy ustalaniu wysokości odszkodowania możliwości zmiany przeznaczenia spornej działki na działkę budowlaną. Szkodą powodów jest bowiem utrata wartości działki w takim stanie i o takim przeznaczeniu, jakie miała w chwili wydania decyzji powodującej szkodę.

Poglądy orzecznictwa dotyczące ustalenia odszkodowania za szkodę związaną z wydaniem wadliwej decyzji, w przypadku gdy nieruchomość nie może być zwrócona ze względu na nieodwracalne skutki prawne, według stanu tej nieruchomości z chwili wydania decyzji stają się w ostatnim czasie ugruntowane (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z 14 czerwca 2013 r. sygn. V CSK 388/12, dołączony do akt przez pozwanego, który to wyrok wydano w związku z orzeczeniem tut. Sądu Apelacyjnego z dnia 18 kwietnia 2012 r. w sprawie o sygn. I ACa 110/12).

Z opinii uzupełniającej biegłej wynika, że aktualna wartość nieruchomości według stanu i przeznaczenia na dzień 8 maja 1979 r. to 30000 złotych (k. 236). Na powoda K. N. przypada $\frac{1}{4}$, a zatem 7500 złotych, a na powoda S. N. $\frac{3}{4}$, co stanowi 22500 złotych. Taką kwotę należało zasądzić od pozwanego, zaś w pozostałej części powództwo oddalić. Z powołanych wyżej względów, zaskarżony wyrok należało zmienić na podstawie art. 386 § 1 kpc.

Nie był uzasadniony zarzut pozwanego dotyczący naruszenia art. 481 § 1 kc, art. 455 kc i 363 § 2 kc, przez zasądzenie odsetek za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu. Powodowie wzywali pozwanego do zapłaty przed wszczęciem sprawy, pismem z dnia 26 września 2011 r. (k. 65).

Odsetki od odszkodowania pieniężnego należą się od dnia, w którym odszkodowanie to powinno być zapłacone; w wypadku zobowiązań z czynów niedozwolonych, które mają charakter bezterminowy, stan opóźnienia w spełnieniu świadczenia powstaje po wezwaniu dłużnika do świadczenia. Znaczenie takiego wezwania wierzyciela (art. 455 k.c.) polega na tym, że z jego chwilą na dłużniku zaczyna ciążyć obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia i że nie spełniając go - popada w opóźnienie, a to uprawnia wierzyciela do żądania odsetek za czas opóźnienia (art. 481 § 1 k.c.). Dłużnik popada w opóźnienie, jeśli nie spełnia świadczenia pieniężnego w terminie, w którym stało się ono wymagalne, także wtedy, gdy kwestionuje istnienie lub wysokość świadczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1993 r., I CRN 121/94, OSNC 1995/1/21, a także z dnia 22.10.2003 II CK 146/02).

Podkreślić trzeba, że odsetki za opóźnienie spełniają przede wszystkim funkcję dyscyplinującą i kompensacyjną, tj. mają wymuszać terminowe wykonanie zobowiązań oraz wynagradzać za możliwość korzystania z pieniędzy należnych wierzycielowi. Stanowią sankcję dla dłużnika za sam fakt niespełnienia świadczenia w terminie, chociażby dłużnik nie popadł w zwłokę.

W okolicznościach niniejszej sprawy istotne jest i to, że co prawda biegła ustalając wartość nieruchomości „według cen aktualnych” na dzień wydania opinii, to jest styczeń 2013 r., posłużyła metodą porównawczą, to brała pod uwagę ceny transakcji dokonywane w latach 2009, 2010, 2011 i styczniu 2012 (tabela na k. 238), a ostatecznie za podstawę obliczeń przyjęła trzy transakcje: z 31.03.2011 r., 27.09.2011 r. i 11.01.2012 r., a zatem z okresu zbliżonego do wezwania do zapłaty oraz daty wniesienia pozwu. Nie można więc podzielić argumentów apelacji o naruszeniu art. 363 § 2 kc,

skoro de facto w chwili wezwania do zapłaty ceny nieruchomości rolnych były na podobnym poziomie, jaki biegła przyjęła dla spornej nieruchomości w chwili wydawania opinii.

Apelacja pozwanego w pozostałej części jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

Obciążenie powodów, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, całością lub nawet tylko częścią kosztów procesu, w okolicznościach niniejszej sprawy byłoby trudne do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Powodom zabrano nieruchomość na podstawie wadliwej decyzji. Nie uzyskawszy rekompensaty, zmuszeni byli dochodzić swych roszczeń przed sądem. Orzecznictwo sądowe dotyczące zarówno podstawy prawnej roszczenia, jak i zasady ustalania wysokości odszkodowania w podobnych sprawach nie było jednolite, istniały w tej materii rozbieżności. Trudno więc obciążać powodów kosztami procesu i nieuiszczonymi kosztami sądowymi w sytuacji, gdy na podstawie niektórych orzeczeń, mogli być przekonani o swojej racji. Zastosowanie zatem znajduje przepis art. 102 kpc, dlatego nie obciążono powodów kosztami procesu, zarówno za pierwszą instancję, jak i w postępowaniu apelacyjnym. Z tych samych powodów, z uwagi na szczególnie uzasadniony przypadek, na podstawie art. 113 ust. 4 u.k.s.c. odstąpiono od obciążania powodów nieuiszczonymi kosztami sądowymi z zasądzonego roszczenia.